

Stockholm 2021-12-20

Landsbygdsminister Anna-Caren Säterberg
Näringsdepartementet
Regeringskansliet
103 33 STOCKHOLM

Ett nationellt skogsprogram måste ta hänsyn till helheten

Vi undertecknande organisationer, som företräder olika intressen, stödjer alla ett ansvarsfullt skogsbruk som utvecklas för att bli hållbart. Men vi är djupt oroade över utvecklingen i skogen. Vi ser en obalans där produktion av biomassa prioriteras på bekostnad av andra värden. Samtidigt ser vi en ökad polarisering i debatt och politik. Ofta med argument som inte bottenar i forskning och kunskap. Det i sig leder till misstänksamhet och riskerar att ytterst slå negativt mot näringar som har skogen som bas och är beroende av export och turism. Vi menar att både skogssektorns och skogspolitikens legitimitet står på spel.

SOM-institutet vid Göteborgs Universitet genomför årligen studier om trender i samhället. Studien från i år visar att 53 procent av svenskarna är mycket oroade över miljöförstörelsen och att 79 procent av svenskar anser att man bör satsa mer på ett miljövänligt samhälle.¹ Även Världsnaturfonden WWF:s undersökning från 2021 visar att 8 av 10 svenskar vill ha ett skogsbruk som skyddar arters livsmiljöer och att endast en fjärdedel tror att gamla naturskogar är väl skyddade enligt lag.² Men detta återspeglas inte i vare sig den dagsaktuella politiska retoriken eller i handling.

Våra organisationer har alla medverkat i det tidigare arbetet med ett nationellt skogsprogram och har försökt att i positiv anda verka för en balanserad och verkligt hållbar utveckling. Arbetsgrupperna inom skogsprogrammet levererade fyra rapporter som i delar tydligt återspeglade oenighet. I strategin för ett nationellt skogsprogram står tydligt att det är en långsiktig process för att hantera målkonflikter och syftar till fortsatt utveckling av ett hållbart skogsbruk. För att nå fram till gemensamma lösningar som kan accepteras av hela samhället behöver det nationella skogsprogrammet nu börja i rätt ände. De frågor som är föremål för konflikterna i skogen måste därför i första hand lösas. Visserligen har pandemisituationen försvårat processen inom nationella skogsprogrammet, men det kan i sig inte förklara en stark tendens från politiskt håll att tona ned målkonflikterna i skogen.

Den skogsproposition som regeringen har lagt fram kommer inte att lösa konflikterna i skogen. Inte heller tar den hänsyn till utvecklingen i omvärlden. Samtidigt behöver arbetet i det nationella skogsprogrammet vara i linje med såväl den svenska lagstiftningen som EU:s rättsakter och strategier. Här saknar Sverige en tydlig linje. Det nationella skogsprogrammet skulle kunna vara en arena för att komma framåt i frågan.

Övergripande vill vi ställa den principiellt viktiga frågan till regeringen:

Är den strategi och handlingsplan som togs fram 2018 för ett nationellt skogsprogram fortfarande aktuell?

¹ [1. Svenska trender 1986-2020 korrigerad 2021-04-26.pdf](#)

² [Åtta av tio vill ha ett skogsbruk som skyddar arters livsmiljöer - Världsnaturfonden WWF Diagram Skogsbarometern 210830 \(triggerfish.cloud\)](#)

Svaret på denna fråga är viktig då strategin utgör en grund för ett fortsatt program. Samtidigt behöver strategin utvecklas och en plan tas fram med konkret handling som täcker in andra värden, och som håller sig inom såväl de rättsliga ramarna som Sveriges nationella mål och internationella åtaganden rörande biologisk mångfald i skogen. Därför föreslår vi att det fortsatta arbetet inom nationella skogsprogrammet inkluderar följande;

1. **Skogen, friluftsliv och turism** - Hur ska skogsbruket klara de friluftspolitiska målen? Ungefär halva befolkningen rör sig frekvent i naturen. Allt fler ur den andra halvan börjar upptäcka hur fantastiskt det är att göra det. Det nationella skogsprogrammet måste börja hantera frågor om vilken sorts skogar det svenska folket men också en växande turism vill ha. Visit Sweden bekräftar att naturen är en av de främsta reseanledningarna inom och till Sverige. I den nationella naturturismstrategin pekas naturen ut som avgörande. Naturturismen är en platsbunden näring där resursen består av skog, fjäll, skärgård, vattendrag och andra miljöer som är motivet för resan. Besöksnäringen är beroende av en levande landsbygd med funktionella landskap. Skogspolitik och skogsbruk som ger besöksvänliga skogar leder till ett land där både bofasta och besökare trivs.
2. **Skogen och den biologiska mångfalden** – Hur kan Sverige klara de av riksdagen antagna miljö kvalitetsmålen och internationella åtagandena om skogsskydd och biologisk mångfald? Vi står inte enbart inför en stor klimatutmaning, lika viktigt är hoten mot den biologiska mångfalden och det är avgörande att den ena utmaningen inte sätts över den andra. Båda är lika centrala! Vi måste synliggöra vikten av biologisk mångfald för ekosystemtjänster och resilienta skogslandskap. Utifrån befintlig forskning måste vi enas om den biologiska mångfaldens situation och behov i skogen idag. Samt försöka enas om hur vi kan utveckla ett landskap där brukande och skydd skapar en grön infrastruktur som kan bära skogens många värden inklusive bevarandet av den biologiska mångfalden. Fördelning av ansvar för att åstadkomma detta måste tydliggöras.
3. **Skogen och klimatet** - Vi måste reda ut och enas i frågan om växthusgasbalanser i skogen, Här behövs en kunskapsbaserad diskussion om hur skydd och olika brukningsmetoder ska kunna optimeras avseende biologisk mångfald, ekosystemtjänster, klimat och resiliens. I detta ligger att synliggöra hur olika antaganden och systemavgränsningar leder till olika slutsatser om klimatnyttan avseende skydd, olika brukningsmetoder och skogsprodukter. Vidare behöver frågor om klimatanpassning redas ut. Redan idag ser vi hur insektsangrepp kostar såväl skogsägare som staten stora summor. Hur ska framtidens skogar och skogsbruk se ut för att minimera de risker som ett allt varmare klimat kommer att innebära?
4. **Begreppet "Frihet under ansvar"** - Har lika många definitioner som det finns debattörer. Vad frihet är begriper de flesta, men vi måste reda ut vad ansvaret innebär i skogen. Osäkerheten om sektorsansvaret är också något som påpekades i Riksrevisionens granskning av skogsskyddet 2018. Var går skiljelinjen mellan det formella och det frivilliga ansvaret? När och i vilken mån ska staten luta sig mot det frivilliga ansvaret? Vilken transparens och långsiktighet behövs inom skogsbruket för att skapa en förankring och trovärdighet i samhället och gentemot marknaden? Hur ska man se på certifiering i förhållande till "frihet under ansvar"? Detta är några exempel på frågor som behöver hanteras om dagens skogspolitik fortsatt ska ligga fast.
5. **Hållbarhetsfrågan** - I strategin för nationella skogsprogrammet åberopas den definition avseende hållbart skogsbruk som tagits fram inom Forest Europe. Denna definition kan vara vägledande men för att vara meningsfull måste den fyllas med innehåll i form av handfasta målsättningar i en svensk kontext. Ovanstående områden utgör underlag för att kunna ta ett holistiskt grepp i frågan om hur vi kan förtydliga sådana målsättningar. För att ett nationellt

skogsprogram ska vara framgångsrikt måste vi först och främst landa i en gemensam förståelse av innebörden i hållbart skogsbruk och hållbar förvaltning av svenska skogslandskap. Detta ligger också i linje med förväntningarna på EU-nivå.

6. **EU och internationellt** – Vi lever i en globaliserad värld vilket också påverkar svensk politik och ekonomi. Men Sverige har ingått flera internationella överenskommelser som berör den nationella skogspolitiken och skogsbruket. EU har ingen gemensam skogspolitik men däremot gemensam politik inom bl.a. klimat och biologisk mångfald vilket även starkt berör skogen. Inom EU pågår ett intensivt arbete med den gröna given som innebär flera olika strategier och lagförslag som berör hur skogen kan och bör brukas, samt för skydd av den biologiska mångfalden. Här bör Sverige agera konstruktivt i stället för kritiskt reaktivt. Då behövs en gemensam bild och en sammanhållen strategi för hur vårt skogsbruk ska kunna anpassas till de ramverk som EU sätter. Dessa frågor menar vi är lämpliga att diskutera i det nationella skogsprogrammet där andra delar av samhället än skogsbruket och skogsindustrin deltar.

Hur ovanstående processmässigt ska vävas in i ett fortsatt nationellt skogsprogram är vi öppna för att diskutera, men vi menar att det är helt nödvändigt att dessa frågor löses ut. Vi vill se ett kunskapsbaserat nationellt skogsprogram där skogens alla värden respekteras, synliggörs och integreras i hela arbetet. Först då kan det nationella skogsprogrammet vägleda balanserade politiska beslut och åtgärder som värnar om dessa. Då kan vi få ett program för den svenska skogen som samhället i bred bemärkelse kan ställa upp på och som även kan ge positiv genklang internationellt.

Johanna Sandahl, Ordförande Naturskyddsföreningen

Gustaf Lind, Generalsekreterare Världsnaturfonden WWF

IngMarie Junler, tf. Ordförande Naturturismföretagen